

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Financieringen

Persoonsgegevens

nota

Evaluaties aandeelhouderschap NLO en HC

Datum

17 mei 2023

Notanummer

2023-000012033620336

Bijlagen

1. Kamerbrief Uitkomsten eva
2. Evaluatie aandeelhouderschap NLO
3. Evaluatie aandeelhouderschap HC
4. Rapport KPMG NLO
5. Rapport KPMG HC
6. Nota BWO 8 mei 2023

Aanleiding

U heeft toegezegd de evaluaties van het aandeelhouderschap in Nederlandse Loterij (NLO) en Holland Casino (HC) vóór het commissiedebat Staatsdeelnemingen van 1 juni 2023 met de Kamer te delen. Naar aanleiding van het BWO op 8 mei jl. met de minister voor Rechtsbescherming zijn op uw en zijn verzoek nog enkele verduidelijkingen in de Kamerbrief aangebracht. Ook is de conclusie van de extern adviseur KPMG over de onafhankelijkheid van de evaluaties toegevoegd. De Kamerbrief, evaluaties en de rapporten van KPMG zijn als bijlagen bijgevoegd.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het verzenden van de volgende stukken naar de Kamer:
 - Kamerbrief evaluaties aandeelhouderschap NLO en HC (bijlage 1);
 - Evaluatie aandeelhouderschap NLO (bijlage 2);
 - Evaluatie aandeelhouderschap HC (bijlage 3); en de
 - Rapporten KPMG (onafhankelijke toets evaluaties) (bijlage 4 en 5).Indien u akkoord gaat zal de Kamerbrief ondertekend worden door u mede namens de minister voor Rechtsbescherming (JenV).
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota en de nota van het BWO van 8 mei jl.¹ (bijlage 6) conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

27.05.23

Akkoord

Akkoord

Kern

- U heeft naar aanleiding van het BWO met minister Weerwind verzocht om een tijdslijn op te nemen in de Kamerbrief met de "wanneer, wat, wie en hoe" van de verkenning naar toekomstopties van NLO. Ten aanzien van de tijdslijn geeft u aan dat de verdere verkenning eind dit jaar met de Kamer wordt gedeeld. Nadat u met de Kamer heeft gesproken over de inzichten van de verkenning, verwacht u medio mei 2024 tot een besluit te komen over eventuele privatisering van NLO of de status quo te handhaven. Daarnaast is een uitgebreidere toelichting opgenomen over de projectorganisatie.
- In de Kamerbrief is duidelijk gemaakt dat voor HC op dit moment nog geen besluit wordt genomen ten aanzien van het starten van een verdere verkenning naar alternatieve toekomstopties. Daarbij had minister Weerwind verzocht om in de Kamerbrief een verwijzing op te nemen naar de Wet

Muc

¹ Notanummer 2023-0000110850

kansspelen op afstand (KOA) die in 2024 wordt geëvalueerd en te verduidelijken hoe deze evaluatie en het besluit over HC zich tot elkaar verhouden. Ambtelijk JenV heeft hiervoor een tekstvoorstel aangeleverd. In de brief geeft u aan dat u niet verwacht voor 2025 een besluit te kunnen nemen over de toekomst van HC, en omdat in 2024 de Wet kansspelen op afstand formeel wordt geëvalueerd, wilt u in ieder geval wachten met een besluit over de toekomst van HC tot de uitkomsten van de evaluatie van de wet bekend zijn.

- De Kansspelautoriteit (Ksa) heeft een feitelijke check gedaan op onjuistheden in de evaluaties. Ksa had beperkte opmerkingen die zijn verwerkt in de bijgevoegde evaluaties. De opmerkingen van Ksa zijn voornamelijk technisch van aard en hebben geen materieel effect op de uitkomsten van de evaluaties.
- KPMG heeft als extern adviseur een toets gedaan op de onafhankelijke uitvoering van de evaluaties NLO en HC. Een aandachtspunt is dat de procesbeschrijving uit het Handboek evalueren aangescherpt kan worden. Het advies is om in het evaluatieplan op te nemen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. In de Kamerbrief geeft u aan dat u de aanbevelingen van KPMG om het Handboek evalueren aan te scherpen meeneemt bij de volgende herziening van dit Handboek evalueren. Dit gaat om een beperkte aanpassing in de procesomschrijving in de bijlage van dat handboek.
- Daarnaast kan KPMG de argumentatie volgen dat wet- en regelgeving mogelijkheden biedt om de publieke belangen te borgen. Voor deze conclusie bestaat een rationele redeneerlijn. Voor de aannahme dat wet- en regelgeving daarbij effectief werkt is volgens KPMG beperkte onderbouwing geleverd. JenV heeft als gevolg van de opmerking van KPMG de onderbouwing iets uitgebreid. De wens voor additionele onderbouwing herkennen wij en is daarom onderdeel van de verdere verkenning. Hierin is de toets op de effectieve borging van de publieke belangen en de juridische houdbaarheid van de toekomstopties een essentieel onderdeel. U geeft dit ook aan in de brief.

Toelichting

Aanpassingen Kamerbrief

Hieronder vindt u een uitgebreidere toelichting over de wijze waarop wij uw suggesties en verdere ambtelijke afstemming in de beantwoording hebben verwerkt.

Nederlandse Loterij

Op pagina 6 van de brief, onder kopje "vervolgproces" geeft u aan dat u voornemens bent voor het einde van dit jaar de verdere verkenning met de Kamer te delen. U stelt voor om met de Kamer in overleg te gaan om over de inzichten van de verdere verkenning te spreken. Mede op basis van de input van Kamer verwacht u medio 2024 tot een voornemen te komen om over te gaan tot privatisering dan wel te besluiten de status quo te handhaven. Op het moment dat een voornemen tot privatisering wordt uitgesproken, wordt het Besliskader privatisering en verzelfstandiging uit het rapport *Verbinding verbroken?* van de Parlementaire Onderzoekscommissie van de Eerste Kamer gehanteerd.

Holland Casino

Op pagina 6 van de brief, bij het kopje HC, geeft u aan dat u ervoor kiest om nog geen besluit te nemen over een verdere verkenning naar de toekomst van HC. U wilt de inzichten die u opdoet bij de verkenning voor NLO betrekken bij een besluit over HC. U vindt het niet opportuun om twee trajecten tegelijkertijd uit te voeren. Bovendien is HC op dit moment zowel organisatorisch als financieel herstellende van de impact van COVID-19. U vindt het verstandig dat HC zich de komende periode focust op haar eigen (financiële) herstel. Omdat u niet verwacht voor 2025 een besluit te kunnen nemen over de toekomst van HC en in 2024 de Wet kansspelen op afstand wordt geëvalueerd, wilt u in ieder geval wachten met een besluit over de toekomst van HC tot de uitkomsten van de evaluatie van de Wet kansspelen op afstand bekend zijn.

Rapport KPMG

- Het deelnemingenbeleid schrijft voor dat de onafhankelijkheid van de evaluaties moet worden geborgd door een externe partij te betrekken bij de uitvoering van de evaluatie. Voor de evaluaties van HC en NLO heeft KPMG als extern adviseur een toets gedaan op de onafhankelijke uitvoering van de evaluaties. KPMG concludeert:
 - dat de kaders uit het evaluatiemodel van het Handboek evalueren zijn gevolgd;
 - de procesbeschrijving van het Handboek evalueren aangescherpt zou kunnen worden; en
 - dat de uitkomst van de evaluaties gebaseerd is op de aanname dat de huidige inrichting van de markt voor online kansspelen effectief is. KPMG is van mening dat hiervoor beperkte onderbouwing is geleverd.
- In de Kamerbrief is een tekst toegevoegd over de conclusies van KPMG en hoe u opvolging daaraan geeft.

Communicatie

Er wordt een persbericht voorbereid bij deze brief. Voor eventuele persvragen worden in samenspraak met JenV een woordvoeringslijn en Q&A's opgesteld.

Politiek/bestuurlijke context

- In het debat staatsdeelnemingen van 30 november 2022 is de Kamer toegezegd om de evaluaties van NLO en HC voor het aankomende commissiedebat Staatsdeelnemingen van 1 juni 2023 te versturen.
- De houding van de Kamer ten aanzien van het aandeelhouderschap in NLO en HC en mogelijke privatisering is niet eenduidig. In de Kamerbrief vraagt u de Kamer om met u van gedachten te wisselen over de uitkomsten van de evaluaties van het aandeelhouderschap in NLO en HC.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Document nummer	Datum	Naam document	Toelichting
1	8-5-2023	Nota-stas-FB- BWO Van Rij- Weerwind: evaluaties aandeelhouderschap NLO en HC	Dit betreft de nota ten behoeve van het BWO tussen Van Rij (FIN) - Weerwind (JenV) van 8 mei 2023 over de uitkomsten van de concept evaluaties van het aandeelhouderschap in NLO en HC
2	8-5-2023	Besprekmemmo t.b.v. Bewindspersonenoverleg Staatsecretaris van Rij- minister Weerwind inzake evaluaties en toekomst Nederlandse Loterij en Holland Casino (8mei 2023)	Dit betreft het gezamenlijke memo ter voorbereiding van het BWO tussen Van Rij (FIN) - Weerwind (JenV) van 8 mei 2023 over de uitkomsten van de concept evaluaties van het aandeelhouderschap in NLO en HC

VB ma 8/5 1145
8/5 1200

TER BESPREKING - VOOR EEN BWO OP MAANDAG 8 MEI (WEBEX 12:00-12:30)

Aan

de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst

Generale Thesaurie
Directie Financieringen

Persoonsgegevens

nota

BWO Van Rij – Weerwind: evaluaties aandeelhouderschap NLO en HC

Datum

8 mei 2023

Notanummer

2023-0000110850

Bijlagen

1. BWO FIN - JenV
2. Kamerbrief evaluaties
3. Evaluatie NLO
4. Evaluatie HC
5. Brief directie HC

Aanleiding

Op 8 mei 2023 (12:00-12:30 uur Webex) heeft u een BWO met minister Weerwind voor Rechtsbescherming (JenV). Doel van dit BWO is om te bezien of er gezamenlijk overeenstemming is over de uitkomsten van de evaluaties van het aandeelhouderschap in Nederlandse Loterij (NLO) en Holland Casino (HC) en over de vervolgstappen die in een Kamerbrief aan de Tweede Kamer worden gecommuniceerd. Deze concept-evaluaties en de concept-Kamerbrief zijn als bijlagen toegevoegd. Ten behoeve van het BWO is samen met JenV een gezamenlijk memo opgesteld. Dit memo is ook als bijlage toegevoegd. Tijdens het BWO wordt u ondersteund door Financieringen.

08.05.23

Adviezen

- Het BWO is een moment om te vernemen hoe minister Weerwind, als verantwoordelijke voor het kansspelbeleid, naar de toekomst van NLO en HC kijkt. Mogelijke privatiseringstrajecten zullen impact hebben op de marktordening (casino's en loterijen) en verandering van wet- en regelgeving vragen, waar JenV beleidsverantwoordelijk voor is. Dit zal de komende jaren beslag leggen op de capaciteit bij JenV.
- U kunt – los van de beslispunten uit het memo – in dat kader eventueel het volgende aan minister Weerwind vragen:
 - *Hoe kijkt u tegen de toekomst van NLO en HC aan? Wat zijn voor u de belangrijkste opvattingen als het gaat om staatsaandeelhouderschap van kansspeldeelnames? Ziet u nog verschil in beide deelnames vanuit JenV perspectief?*
 - *Hoe kijkt minister Weerwind specifiek naar de toekomst van HC, ook gegeven het feit dat in 2016-2019 al eens tevergeefs geprobeerd is HC te privatiseren?*
- Voor het BWO is het niet noodzakelijk om de evaluaties van NLO en HC volledig door te nemen. De oplegnota, het gezamenlijke BWO-memo en de Kamerbrief volstaan voor de voorbereiding van het BWO. Ook wordt u geadviseerd de brief die de directie van HC aan ons heeft toegestuurd te lezen.

Besprek
(kijk naar
van rij) *Mel*

Kernpunten

- De evaluaties van NLO en HC en de Kamerbrief zijn tot stand gekomen in goede samenwerking met JenV als beleidsverantwoordelijk departement van het kansspelbeleid. Een aantal hoofdstukken in de evaluaties zijn geschreven op basis van inbreng van JenV.
- Op basis van het evaluatiemodel uit het Handboek evalueren deelnemingen wordt wat betreft de uitkomsten van de evaluaties van NLO en HC op hoofdlijnen geconcludeerd dat:
 - I. binnen het huidige regelgevend kader de publieke belangen in beginsel geborgd worden of kunnen worden met wet- en regelgeving. Er is al een open markt met private partijen voor onder andere de online kansspelen. Het uitgangspunt is dat borging door middel van wet- en regelgeving dan ook mogelijk is voor andere kansspelen;
 - II. het aandeelhouderschap voor de borging van de publieke belangen een bepaalde toegevoegde waarde heeft maar niet zwaarwegend genoeg om geen verkenning naar toekomstopties uit te voeren; en
 - III. eerst een nadere verkenning noodzakelijk is om (meer) inzicht te krijgen in de uitvoerbaarheid en proportionaliteit van alternatief eigenaarschap.
- Ambtelijk JenV vraagt aandacht voor de volgordelijkheid van eventuele trajecten bij NLO en HC. Zij wijst hierbij specifiek op een eventueel te starten verkenning bij HC. JenV vindt het niet opportuun die al te starten op dit moment, onder meer omdat zij het niet zien zitten om twee van deze zware trajecten tegelijkertijd te starten. Wij hebben hier begrip voor. Bovendien zien wij dat HC op dit moment zowel organisatorisch als financieel nog herstellende is van de impact van de coronacrisis op de onderneming. Het is daarom volgens ons verstandig als de onderneming de komende periode de tijd heeft zich op dit herstel te focussen.
- HC geeft aan dat zij op dit moment geen voorstander is van een privatisering, zie hiervoor de brief die door de directie van HC aan ons is gestuurd en als bijlage 5 is toegevoegd. Kort samengevat zet HC in die brief haar vraagtekens bij de conclusie uit de evaluatie dat "wet- en regelgeving de publieke belangen in beginsel voldoende borgt of kan borgen". HC vraagt zich af of die conclusie wel accuraat en volledig is en geeft aan dat deze stelling in ieder geval met stevige onzekerheden en risico's is omlijst en dat ze dat ook graag terug zien in het evaluatierapport. Goed om op te merken is dat HC haar commentaar heeft gegeven op een concept versie, die op dat moment nog work in progress was.
- Op basis van deze afwegingen hebben wij in de Kamerbrief opgenomen dat een besluit over het al dan niet starten van een verkenning bij HC pas genomen wordt nadat een besluit over de toekomst van NLO is genomen.
- Op 28 maart jl. hebben we met u gesproken over de toekomst van NLO en HC. U gaf aan de plussen en minnen van het aandeelhouderschap vs. privatisering van NLO en HC in beeld te gebracht te willen hebben. Dit zal nadrukkelijk onderdeel zijn van de verkenning. De status quo behouden is daarbij ook een optie.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

In het debat staatsdeelnemingen van 30 november 2022 is de Kamer toegezegd om de evaluaties van NLO en HC voor het aankomende commissiedebat Staatsdeelnemingen van 1 juni 2023 te versturen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Passages in de nota die zien op een mogelijke privatisering van NLO en HC zijn op dit moment niet geschikt voor openbaarmaking.

**BESPREEKMEMO T.B.V. BEWINDSPERSONENOVERLEG
STAATSSECRETARIS VAN RIJ – MINISTER WEERWIND
INZAKE EVALUATIES EN TOEKOMST
NEDERLANDSE LOTERIJ EN HOLLAND CASINO (8 mei 2023)**

Doel

Doel van dit BWO is om te bezien of er gezamenlijk overeenstemming is over de uitkomsten van de evaluaties van het aandeelhouderschap in de staatsdeelnemingen Nederlandse Loterij Organisatie (NLO) en Holland Casino (HC) en de vervolgstappen die aan de Tweede Kamer worden gecommuniceerd.

Aanleiding

- Staatssecretaris Van Rij heeft de Kamer toegezegd om uiterlijk voor het commissiedebat Staatsdeelnemingen van 1 juni 2023 de evaluaties van het staatsaandeelhouderschap in Nederlandse Loterij (NLO) en Holland Casino (HC) toe te zenden.
- De evaluaties zijn uitgevoerd door MinFin. JenV heeft meegelezen en op de onderdelen die het kansspelbeleid betreffen input geleverd. KPMG doet een toets op de onafhankelijke uitvoering van de evaluaties. Medio mei worden de uitkomsten van die toets verwacht.
- De Kamerbrief wordt verstuurd door staatssecretaris Van Rij (FIN) mede namens minister Weerwind (JenV).

Kern

Algemeen

Uit de evaluaties van NLO en HC wordt het volgende geconcludeerd:

- i) Het publiek belang kan in beginsel geborgd worden door wet- en regelgeving;
- ii) Het aandeelhouderschap heeft een bepaalde toegevoegde waarde;
- iii) Een nadere verkenning is noodzakelijk om (meer) inzicht te krijgen in de uitvoerbaarheid en proportionaliteit van eventueel alternatief eigenaarschap.

Bovenstaande conclusies worden hieronder per deelneming toegelicht:

Conclusies NLO

- Voor NLO geldt dat het staatsaandeelhouderschap voor de borging van de publieke belangen een bepaalde toegevoegde waarde heeft, maar niet noodzakelijk is voor de borging van de publieke belangen. In beginsel kunnen de publieke belangen namelijk ook geborgd worden door wet- en regelgeving en toezicht hierop vanuit onder andere de Kansspelautoriteit (Ksa).
- De toegevoegde waarde van het aandeelhouderschap komt vooral tot uiting in de zeggenschapsrechten als aandeelhouder (beleid voor strategie, MVO, investeringen en benoemingen en beloningen) en dat de staat van staatsdeelnemingen (NLO) verwacht, dat zij een voorbeeldrol vervullen bovenop de wet- en regelgeving. Dit biedt de mogelijkheid voor de staat als aandeelhouder om bij bepaalde ontwikkelingen bij te sturen.
- De effectiviteit van deze bijsturing in de vorm van de verwachte voorbeeldrol van NLO is echter wisselend. Dit komt ook doordat je als aandeelhouder op afstand staat van de onderneming en niet gaat over de dagelijkse bedrijfsvoering en aansturing.
- De toegevoegde waarde van het aandeelhouderschap is daarom niet evident en zwaarwegend genoeg om het aandeelhouderschap als instrument te rechtvaardigen.
- Vanuit het kansspelbeleid bezien kunnen in beginsel de publieke belangen ook geborgd worden door wet- en regelgeving. In de praktijk is er wel een grotere kans dat een private partij de commerciële belangen zwaarder zal wegen dan de maatschappelijke belangen en daarmee de randen van de wet op zal zoeken.
- Geredeneerd vanuit de marktordening van kansspelen in Nederland is weinig reden (meer) voor de staatsdeelneming NLO:
 - voor het kansspelbeleid is het uitgangspunt de aan kansspelen verbonden risico's te beperken door het stellen van regels en uitoefenen van toezicht – en niet door het aantal aanbieders te beperken [of aandeelhouderschap van de staat];
 - dit uitgangspunt is gehandhaafd in de wet Kansspelen op Afstand (Koa) met een open markt;

- o de dubbele pet van de overheid is ook voor JenV onwenselijk. Ook in het toezicht en in de markt, met name in de open markt van Koa, leidt dit tot vragen: moet een staatsdeelneming netter zijn dan de andere partijen? Wordt de staatsdeelneming niet bevooroordeeld, is er sprake van staatssteun?
- NLO geeft zelf aan geen meerwaarde te zien in het staatsaandeelhouderschap, omdat NLO wil groeien en meer ruimte nodig heeft om commerciële activiteiten te ontplooiën en te innoveren om zo blijvend succesvol te zijn op de kansspelmarkt. NLO gaat ervan uit dat ook na privatisering een goed responsible gaming beleid gevoerd kan worden. Tot slot geeft NLO aan dat de organisatie klaar is voor privatisering. NLO is derhalve voorstander van privatisering.

Conclusies HC

- Voor HC gelden dezelfde hoofdconclusies als voor NLO.
- De kernactiviteit van HC betreft het aanbieden van kansspelen in de fysieke vestigingen in het land. In deze vestigingen worden risicovolle kansspelen aangeboden. Ondanks dat HC in tegenstelling tot NLO uitsluitend hoog risicovolle kansspelen aanbiedt, is het aandeelhouderschap vanuit de staat voor HC voor de borging van de publieke belangen niet noodzakelijk. Ook voor HC geldt dat in beginsel de publieke belangen van het kansspelbeleid geborgd kunnen worden door wet- en regelgeving. In dit kader wordt in de evaluatie onder meer gewezen op het Wetsvoorstel modernisering speelcasinoregime. Dit wetsvoorstel regelde, kort gezegd, de mogelijkheid om HC te privatiseren en bevatte ook nadere verplichtingen waarmee de borging van de publieke belangen konden worden zeker gesteld.
- HC zelf is kritisch op de evaluatie en heeft dit verwoord in een brief die zij aan u heeft gestuurd. Kort samengevat zet HC in die brief haar vraagtekens bij de conclusie uit de evaluatie dat "wet- en regelgeving de publieke belangen in beginsel voldoende borgt of kan borgen.". HC vraagt zich af of die conclusie wel accuraat en volledig is en geeft aan dat deze stelling in ieder geval met stevige onzekerheden en risico's is omlijst en dat ze dat ook graag terug zien in het evaluatierapport.
- HC zelf geeft aan meerwaarde te zien in het staatsaandeelhouderschap, omdat het de onderneming in staat stelt zich te richten op haar maatschappelijke opdracht. HC ervaart een duidelijke matigende werking van het staatsaandeelhouderschap, die volgens hen van groot belang is in een hoog risico omgeving waarin HC opereert en die de betrouwbaarheid van het aanbod ten goede komt. Het geeft HC daarbij ook de ruimte streng verslavingspreventiebeleid te voeren, zonder zich commercieel te hoeven profileren. Zij zijn voorstander van behoud van de status quo. Bovendien geeft HC aan als organisatie nu niet klaar te zijn voor een (voornemen tot) privatisering. De onderneming is (organisatorisch) in herstel na Covid-19 en heeft een belastingschuld en investeringsachterstand opgelopen. De situatie verschilt daarmee met de situatie van NLO.

Beslispunt I: Instemmen met de conclusies van de evaluaties van NLO en HC dat het staatsaandeelhouderschap een bepaalde toegevoegde waarde heeft maar niet evident en zwaarwegend genoeg om het aandeelhouderschap als instrument te rechtvaardigen, omdat de publieke belangen van het kansspelbeleid in beginsel geborgd kunnen worden met wet- en regelgeving en daarop gebaseerd toezicht.

Alkmaar

Proces

In de concept Kamerbrief worden de volgende vervolgstappen genoemd:

Algemeen

- De uitkomsten van de evaluatie van het aandeelhouderschap van de staat in NLO geven aanleiding om een verdere verkenning naar alternatieve toekomstopties uit te voeren.
- Een besluit om een verkenning te starten bij HC wordt genomen als de verkenning van NLO is afgerond en nadat een besluit is genomen over het voornemen om NLO wel of niet te privatiseren.
- Om tot een mogelijk besluit van privatisering van het aandeelhouderschap over te kunnen gaan, dient eerst nader bekeken te worden of het afstoten van het staatsaandeelhouderschap rechtmatig, doeltreffend, uitvoerbaar en proportioneel is. Deze vraag kan op basis van de uitkomsten van de evaluaties nog niet beantwoord worden vanwege de complexiteit van dit vraagstuk. Beantwoording van de vraag zal centraal staan in een nadere verkenning.

Vervolgstappen NLO

- Ambtelijk FIN en JenV zijn op basis van de afspraken uit het BWO van 1 september 2022, in februari 2023 gezamenlijk gestart met een verdere verkenning van NLO. In de verkenning worden de voor- en nadelen van eventuele wijzigingen in het eigenaarschap en de gevolgen daarvan voor de marktordening tegen elkaar afgezet.
- Ook de effecten van diverse privatiseringsscenario's voor het complexe stakeholdersveld, op juridisch gebied, de afdrachtssystematiek, de financiële stromen voor de aandeelhouders en beneficianten en andere complicerende factoren worden hierin meegenomen.
- De analyse van de mogelijke scenario's is complex, omdat NLO vijf verschillende kansspelproducten aanbiedt die afzonderlijk en in samenhang met elkaar moeten worden gezien en op bovenstaande punten moeten worden beoordeeld.
- Bovendien heeft privatisering van (delen) van NLO gevolgen voor het kansspelbeleid en brengt daardoor risico's met zich mee:
 - o ook wanneer op de huidige producten van NLO monopolies behouden blijven, is de aanpassing van wet- en regelgeving een aanzienlijke operatie;
 - o wijzigingen brengen risico's op de houdbaarheid van het stelsel rond loterijen met zich mee. Met risico's voor de juridische houdbaarheid van de loterijen wordt bedoeld of het duale stelsel (prijzenloterij vs goede doelen loterij) bij een privatisering nog stand kan houden, zoals de hoogte van de prijzen die worden uitgekeerd of de hoogte van de afdrachten aan de beneficianten; !!!
 - o gezien de omvang van de wijzigingen, blijven er altijd restrisico's op het gebied van beheersbaarheid, zie de ervaringen in de open online kansspelmarkt met de Wet Kansspelen op Afstand (Koa). Deze is in 2021 ingevoerd en sindsdien is deze wet meerdere keren aangevuld met bijvoorbeeld het verbod op het gebruik van rolmodellen in reclames en het verbod op ongerichte reclame.
- Eerder is een tijdpad besproken, waarbij in september 2023 de verkenning gereed zou zijn om te kunnen beslissen of privatisering rechtmatig, doeltreffend, uitvoerbaar en proportioneel zou zijn. In verband met de complexiteit is een oplevering van de eerste inzichten uit de verkenning in december 2023 realistischer.

Vervolgstappen HC

- In de Kamerbrief wordt toegelicht om een beslissing over een verkenning van HC pas te nemen na afronding van de verkenning bij NLO en na het besluit van voornemen tot mogelijke privatisering van NLO, zodat de inzichten die in de aanloop naar dit voornemen op worden gedaan betrokken kunnen worden bij het besluit of het starten van een verkenning over de toekomst van HC wenselijk is.
- Daarnaast speelt mee dat op dit moment HC zowel organisatorisch als financieel herstellende is van de impact van Covid-19 op de onderneming. Het is daarom verstandig dat de onderneming zich op de korte termijn focust op het herstel, en niet direct met een verkenning naar alternatieve toekomstopties bezig moet zijn.

Beslispunt II: Instemmen met een aankondiging in de Kamerbrief waarin wordt aangegeven dat een gezamenlijke verkenning met JenV naar de toekomstopties van NLO is gestart.

leens

Beslispunt III: Instemmen met het besluit dat over het opstarten van een verkenning naar toekomstopties van HC pas een beslissing wordt genomen nadat de verkenning van NLO is afgerond en nadat een besluit is genomen over het voornemen om NLO wel/niet te privatiseren.

leens

Beslispunt III: Instemmen met het in de Kamerbrief benoemen van enkele randvoorwaarden en beoordelingscriteria die aan de orde komen bij de verkenning NLO.

leens

Beslispunt IV: : Instemmen met de toezegging aan de Kamer dat u voornemens bent de inzichten uit de nadere verkenning aangaande NLO voor het einde van dit jaar met de Kamer te delen.

leens